

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' שחל:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.
הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת נ' לורך:

ברשות היושב-ראש, הריני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:
לדיון מוקדם - חוק התכנון והבנייה (ביטול היטל השבחה), התשמ"ב-1982, של חבר
הכנסת יצחק זייגר.
לקריאה שנייה ולקריאה שלישית - חוק הרשויות המקומיות (פטור חיילים, נפגעי
מלחמה ושוטרים מארנונה) (תיקון מס' 2), התשמ"ב-1982, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות
הסביבה. תודה רבה.

היו"ר מ' שחל:

תודה.

ב. שאילתות ותשובות

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' שחל:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאילתות ותשובות. סגן ראש הממשלה שמחה
ארליך ישיב על שאילתא אחת.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את סגן ראש הממשלה ש' ארליך
ביום י' בתמוז התשמ"ב (1 ביולי 1982):

ביום שלישי, 22 ביוני 1982, בשעה 18:15 נפגשנו עמך - חבר הכנסת מ' וירשובסקי ואני - כדי לברר אם יש ממש בידיעות שפורסמו באמצעי התקשורת באותו יום על מתקפה ישראלית בגזרת בחמדון על כביש ביירות-דמשק. אתה הודעת לנו, כי שוחחת עם הרמטכ"ל באותו יום בשעה 16:45, וכי הרמטכ"ל הודיע לך כי לא חלה שום תזוזה בשטח וכי כל מה שמתרחש בגזרה המרכזית הוא "דו-קרב ארטילרי שהחל יום קודם לכן". כמו כן הוספת ואמרת לנו, כי לא התקיימה באותו יום כל ישיבת ממשלה או כל ישיבה של ועדת שרים, שקדמה לפעולה בגזרה האמורה ואשר הסמיכה כביכול את הצבא ליזום אותה בניגוד להפסקת האש שעליה החליטה הממשלה.

תוך זמן קצר התברר, שהידיעות באמצעי התקשורת אכן היו נכונות, וכי צה"ל השתלט על הגזרה האמורה ועל קטע כביש באורך של כ-25 קילומטרים. האלוף (מיל.) אהרן יריב ושר הביטחון א' שרון אישרו זאת בהופעותיהם הפומביות.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. על דעת מי נתקבלה ההחלטה על המתקפה בגזרה האמורה בכביש ביירות-דמשק, ביום שלישי, 22 ביוני 1982?

2. האם נקט כבודו פעולה כדי לברר מי האחראי לאינפורמציה הלא-נכונה שקיבלת לדברייך באותו יום ומי נתן או ייתן עליה את הדין?

3. אם כבודו לא נקט פעולה כזו, האם הוא מוכן לנקוט פעולה כזו?

סגן ראש הממשלה ש' ארליך:

1. צה"ל לא ביצע מתקפה אלא השיב ליריות שהחל בהן הצבא הסורי.

2. האינפורמציה שקיבלתי היתה נכונה.

3. ראה תשובה על שאלה מס' 2.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (שינוי-מפלגת המרכז):

אדוני השר, לא שאלתי מי החל ביריות. אני מקבל את הגרסה של אדוני שהצבא הסורי החל ביריות. אבל כפי שנאמר בשאלתא, אדוני אמר לחבר הכנסת וירשובסקי ולי, שלא היתה שום פעולה של התקדמות כוחות צה"ל מעבר לדו-קרב ארטילרי ושהידיעות שפורסמו באמצעי התקשורת אינן נכונות. שאלתי מתייחסת למידע זה ולא לשאלה מי ירה תחילה.

סגן ראש הממשלה ש' ארליך:

השאלתא לא כללה את תוכן השיחה המדויק. השיבותי על-פי מה שאמרתי לך, כי צה"ל לא תקף ולא קבע לעצמו שום מטרות, אלא הגן על עצמו והשיב ביריות. הפעולה אחר

כך היתה תוצאה של ההגנה.

שבח וייס (המערך):

נאמר שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה.

היור מ' שחל:

חברי הכנסת המעטים הנמצאים באולם, אתם עושים רעש של כנסת מלאה. התשובה יכולה שלא למצוא חן, אבל היא תשובה והיא על-פי התקנון.

אמנון רובינשטיין (שינוי-מפלגת המרכז):

היא מאוד מצאה חן, אדוני היושב-ראש.

היור מ' שחל:

אז ודאי וודאי טוב.

אני מזמין את שר התקשורת להשיב על שלוש שאילתות. אדוני השר, מזכירות הכנסת הדפיסה שלוש שאילתות, אבל לאמיתו של דבר יש שתי שאילתות בלבד.

אבקש משר התקשורת להשיב על שאילתא מס' 1428 של חבר הכנסת דב זכין. איננו באולם. התשובה תימסר לפרוטוקול.

דב זכין (המערך):

אני כאן.

היור מ' שחל:

סליחה, זקה לפני כן לא היית.

דב זכין (המערך):

אני עדיין לא במאסר.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת ד' זכין שאל את שר התקשורת
ביום י"ט בסיוון התשמ"ב (10 ביוני 1982):

בתאריך 31 במאי 1982 נמסר ברדיו, כי 42 עמדות חירום הקיימות לאורך כביש החוף תפסקנה לפעול, כיוון שמשרד התקשורת, המופקד על תפעולן התקין, מסרב לשאת בעלות אחזקתן; זאת על אף שהעלות היא כ-500000 שקל לשנה בלבד. עוד נמסר שהן המשטרה והן מגן-דוד-אדום רואות בעמדות אלו צורך חיוני. צוין, למשל, כי האזעקה הראשונה בעת התקפת המחבלים לפני כחמש שנים באה מעמדה כזו.

אבקש מכבודו להשיב:

1. כמה קריאות לעזרה באו מעמדות אלו ב-1981?
2. האם הנתונים שנמסרו על עלות האחזקה הם נכונים?
3. האם השר רואה בעמדות אלו צורך חיוני?
4. אם כן - כיצד בדעתו יש להמשיך ולתפעל אותן?
5. האם זה נכון שגם כיום רוב העמדות אינן פועלות?
6. האם זה נכון שיש במחסני משרד התקשורת 32 מערכות נוספות אשר הוזמנו לשם התקנתן בכביש תל-אביב-ירושלים ועדיין אין הן מותקנות?
7. אם כן - מתי יותקנו מערכות אלו?

שר התקשורת מ' צפורי:

1. 153 קריאות.
2. הפרטים אינם נכונים. עלות האחזקה מסתכמת בסך של 750000 שקלים במחירים של היום. על זה יש להוסיף את עלות השיפוץ הכללי שיש לבצע במערכת, שלפי האומדן תסתכם בכ-1800000 שקלים.
3. כן.
4. ניתן להפעיל את המערכת אם יימצא בידי הבעלים של המערכת - משרד התחבורה - התקציב הדרוש לכך.
5. נכון.
6. לא נכון. תשובה זו עונה גם על שאלה מס' 7.

היו"ר מ' שחל:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דב זכין.

דב זכין (המערך):

אני מבין מתשובתך, שהעניין נתון למעשה בידי משרד התחבורה. הבעיה היא כיצד

תגיעו לדיון, כי אתה אינך מרגיש צורך בתפעול המערכת. הבירור חשוב מאוד בעיניי.

שר התקשורת מ' צפורי:

בהחלט, גם בעיניי. אני פניתי כבר לפני חודשים מספר לשר התחבורה כדי שימצאו פתרון. אני מוכן בשמחה לטפל בעוד כמה משרדים אם ייתנו לי את התקציבים ואת ההנחיות לזה. אבל כיום, אם השאלה מופנית אלי - אני מוכר שירותים גם למשרדי ממשלה וגם לאנשים פרטיים. במקרה זה הבעלים של השירות הזה הוא משרד התחבורה. יכול להיות שהוא צריך להגיע גם להסדר עם משרד הפנים והמשטרה, היות שזה שירות חשוב וחיוני, אבל משרד עובד לפי תקציב, ואני משקיע את התקציבים לפי הדברים שאני ממונה עליהם.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת ש' הלל שאל את שר התקשורת
ביום י' בתמוז התשמ"ב (1 ביולי 1982):

בעקבות המערכה הצבאית בלבנון הנהיג משרד התקשורת סידורי התקשרות לחיילים שבחזית, ועל כך תבוא עליו הברכה. הודעה על שירות זה נתפרסמה במודעות ענק בעיתונים מטעם המחלקה לקשרי ציבור של משרד התקשורת.

במודעות אלו, שהתפרסמו באותיות קידוש לבנה, טרחה המחלקה לקשרי ציבור לפרסם, כי ההחלטה למתן שירות טוב זה נתקבלה על-ידי כבוד שר התקשורת מר צפורי בכבודו ובעצמו.

מקובל כי כל ההחלטות של משרד ממשלתי, לטובה או לרעה, הן באחריותו ועל דעתו של השר הממונה, ועם כל ההערכה לכוונותיה של המחלקה לקשרי ציבור של משרד התקשורת, יש לציין כי לא מקובלת במערכת שלנו חלוקה בין החלטות של משרדים ממשלתיים המתקבלות על-ידי השר בעצמו לבין אלו המתקבלות על-ידי מישהו אחר, שהרי הכול הוא באחריות השר.

לפיכך, הריני מתכבד לשאול:

1. האם אין בכך משום טעם לפגם שדווקא על רקע זה של דאגת העם לבניו שבחזית ניתן על-ידי המחלקה לקשרי ציבור פרסום שיש עמו ביטוי לפרסומת אישית?

2. האם מוכן כבודו להורות למחלקה האמורה לבטל פרסום מיותר זה ולהקפיד להבא על הימנעות מפרסום שיש בו כדי לפגום בטעם הטוב?

שר התקשורת מ' צפורי:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת י' חשאי)

1. הפרסום לא נעשה ביוזמתי, אך הוא בהחלט ביטא את דאגתי לחיילים שבחזית ולא את דאגתי לפרסומת, כפי שהשואל מנסה להציג. אני לא בדקתי את המודעה ואולי זאת שגיאה. לפיכך התשובה על השאלה - אין. איני זואג לפרסומת לדברים האלה.

2. כן. נתתי הוראות. הפרסום הסתיים ממילא, והמשרד הקפיד תמיד על טעם טוב בכל פרסומיו וימשיך לעשות זאת.

יהודה חשאי (המערך):

אפשר שאלה נוספות?

היו"ר מ' שחל:

אין שאלה נוספות.

אהרן נחמיאס (המערך):

זה טוב, אבל צריך שזה יהיה לכל הגזרות.

שר התקשורת מ' צפורי:

יש לכלל הגזרות. העמדנו את הציוד לכלל הגזרות. הצבא צריך להניע אותו בכל

הגזרות. איני יכול לייעץ לו, אני יכול להציע. המשרד מקים כעת עוד כמה ניידות. אני רוצה להגיד במאמר מוסגר, שמיליונים רבים של שקלים מושקעים לא בציווד אלא בשיחות, אבל עושים את זה בשמחה.

היו"ר מ' שחל:

אני מזמין את שר התיירות להשיב על שאילתות.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת ר' נעים שאל את שר התיירות
ביום א' בניסן התשמ"ב (25 במרס 1982):

בימים הקרובים עומדת ישראל לסגת מחצי-האי סיני על-פי הסכם השלום עם מצרים. החדשים שחלפו מאז הסכם קמפ-דייוויד ועד לתאריך הנסיגה שימשו לישראל אבן-בוחר לכוונותיה של מצרים לשלום.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. כיצד בא לידי ביטוי שיתוף הפעולה בין משרד התיירות בישראל למשרד התיירות המצרי?

2. אילו חבילות תיירות נחתמו בין ישראל למצרים מאז חתימת הסכם השלום ועד היום?

3. מהו מספר הישראלים שביקרו עד היום במצרים? מהו מספר המצרים שביקרו עד היום בישראל? אם קיים פער גדול במספרים - האם יכול השר ללמוד משהו מפער זה על מהות קשרי התיירות בין שתי המדינות?

4. מהי מהות הקשרים בין התאחדות בתי-המלון בישראל להתאחדות בתי-המלון במצרים?

5. מהי מהות הקשרים בין איגוד סוכני הנסיעות הישראלים לאיגוד סוכני הנסיעות המצרים?

6. האם קיימים הסכמים לחבילות תיירות בין משרדן למשרד המקביל במצרים למשך 5 השנים שלאחר הנסיגה הסופית של ישראל מסיני ב-26 לאפריל 1982?

שר התיירות א' שריר:

1. שיתוף הפעולה בין משרדי התיירות של ישראל ומצרים בא לידי ביטוי במסגרת הסכם התיירות הקיים בין שתי הארצות, שעיקריו הם: פעולות משותפות לעידוד התיירות מארצות-חוץ למצרים ולישראל, פעולות עידוד תיירות מצרית לישראל ולהיפך, ייזום ביקורים של סוכני נסיעות, מקדמי מכירות תיירות ונציגי כלי תקשורת מארצות-חוץ לסיורים לימודיים בשתי המדינות וייזום שיווק חבילות סיור מאורגנות באמצעות גורמי תיירות שונים. כמו כן, הוסכם על הסדרי מעברים לתיירים ולישראלים בים, באוויר וביבשה, ועל המשך תפעול מתקני התיירות השונים בסיני. שני הצדדים רואים בהסכם התיירות הישג כלכלי-חברתי חיוני, הבא גם להצביע לעולם הלכה למעשה על תרומתה החשובה של התיירות לשלום ולהחשת תהליכי הנורמליזציה במערכת היחסים בין מצרים לבין ישראל.

אני מנצל הזדמנות זו וקורא מעל במת כנסת ישראל גם ליתר הארצות הערביות להפיק את הלקחים הקונסטרוקטיביים המתבקשים מהתוצאות המעשיות של הסכם התיירות שלנו עם מצרים. יישום הסכמים כאלה מצדם יביא לשיפור רווחתם הכלכלית, הסוציאלית והחברתית של בני עמיהם. אז גם תבוא לידי ביטוי נבואתו של הנביא ישעיהו "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה".

2. מאז נחתם הסכם התיירות בינינו לבין מצרים, נערכו ביקורים הדדיים של משלחות מקצועיות, ובהם מלונאים, סוכני-נסיעות, אנשי תקשורת, נציגי חברות תעופה ואישי ממשל וצמרת משרד התיירות. אלו גם אלו קבעו ביניהם הסדרי ונהלי עבודה מסחריים שהפכו, לעתים, גם ליחסי רעות.

3. הביקורים ההדדיים הללו הניבו פירות שבאו לידי ביטוי בשורה של פרסומי

חבילות סיורים לשתי הארצות, שהוכנו והופצו בעולם מטעם סוכני נסיעות, ובמבחר מאמרים שראו אור בעיתונות העולמית בכתבי העת המקצועיים לענייני תיירות.

4. ב-1981 ביקרו 26500 תיירים ישראלים במצרים. באותה שנה ביקרו 2600 תיירים מצרים בישראל.

5. בחודש יוני האחרון נפתחה בקהיר לשכת התיירות הישראלית, ואף שהיא עדיין לא נפתחה רשמית, פעילותה ענפה ואלפי מצרים באים להתעניין בביקורים בישראל. במקביל החלו מארגני טיולים במצרים לפרסם בעיתונות המצרית על חבילות תיור לישראל, דבר שנאסר עליהם בעבר. אני מאמין שאנו עדים לתהליך קבוע ורצוף של נורמליזציה גם בתחום התיירות.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת א' רון שאל את שר התיירות
ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982):

נודע לי מפרסומים שונים, שאושרה תוכנית-מתאר המבוססת על הקמת אתר תיירותי חדש באזור ים-המלח, בשפך נחל-חבר, אשר יכלול 35 בתי-מלון, עיר עילית, כביש גישה ועוד.

אבקשך להשיב לי:

1. האם הידיעות הנ"ל נכונות?

2. אם כן - כיצד מתיישב הדבר עם האתר הקיים בעין-בוקק, אשר הושקעו בו מיליארדים ומתכננים להשקיע בו עד שנת 2000 בבניית עוד 18 בתי-מלון?

3. כיצד מתיישב הדבר עם התוכנית לבנות אתר תיירות באזור בריכות האיגום של פרויקט תעלת-הימים?

4. כיצד מתיישב הדבר עם התוכנית להקמת מרכז תיירות חדש באזור קליה?

5. האין בבניית 35 בתי-מלון משום הפרזה, היות שעומדים לבנות שם יותר חדרים מאשר קיימים בפועל ובתכנון באילת?

6. האם אין עצם הפגיעה בנופיו הייחודיים של מדבר-יהודה, דווקא במרכז שמורת הטבע, משום פגיעה בנוף ופגיעה בפוטנציאל התיירותי של אזור זה כאזור טיולים מדברי לתיירות פנים וחוץ כאחת?

7. לפיכך - מדוע לא עדיף להשקיע בתשתית הקיימת זה כבר באזור עין-בוקק, במקום להשקיע הון בתשתית חדשה ללא צורך, תוך פגיעה ללא רחם בנוף מדבר-יהודה?

שר התיירות א' שריר:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת י' חשאי)

1. לא.

2. סדר הקדימויות לפיתוח אזור ים-המלח, שעליו הוחלט במשרדנו, יהיה כדלקמן:
א. סיום עבודות הפיתוח והבנייה באזור עין-בוקק ונווה-זוהר; ב. פיתוח אזור קליה, בהנחה שהמשאבים שיידרשו לפיתוח תשתית לא יהפכו את הפרויקט לבלתי כדאי למשקיעים;
ג. פיתוח אזור נחל-חבר במתכונת שאושרה על-ידי הוועדה המחוזית (ולא התוכנית שהוגשה לאישור).

3. לאזור מדבר-יהודה יש פוטנציאל תיירותי מובהק, ואין לנו כל כוונה לפגוע בייחודו. אנו פועלים במרץ לעודד ארצה תיירות טבע ומדבר, ויעידו על כך מפעילי מפעל התיירות במצפה-שלם, המתבססים על המדבר וייחודו כמוקד משיכה לתיירים.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת א' לבני שאל את שר התיירות
ביום ח' בניסן התשמ"ב (1 באפריל 1982):

יושב-ראש הדירקטוריון של החברה לפיתוח עכו העתיקה בע"מ, מר קניג, התפטר מתפקידו והדירקטוריון של החברה המליץ על מינויו של חבר הדירקטוריון מר זאב (וילי) כ"ץ כיושב-ראש.

נודע לי כי אחד מעוזרי שר התיירות הציע למר כ"ץ, כי יוותר על תפקיד היושב-ראש של הדירקטוריון.

יואיל השר להשיב לי:

1. האם יודע כבודו כי למר כ"ץ יש יחס מיוחד ונגיעה לענייני עכו בכלל ולבעיות עכו העתיקה בפרט?

2. האם ידוע לכבודו כי מר כ"ץ ישב במבצר עכו בתוככי עכו העתיקה במשך כ-7 שנים, כחבר האצ"ל שנאסר על-ידי הבריטים בגין החזקת נשק?

3. האם כבודו יודע כי הנ"ל מעורה בחיי הציבור הן כמזכיר התאחדות כלכלית ידועה וכן משום שכיהן מספר שנים נכבד כחבר מועצת עיר גדולה?

4. האם בעמדתו של השר אין פגיעה באסיר ציון שהקריב כה הרבה למען הקמת המדינה, לשחרורה של עכו ולפיתוחה?

5. האם יש בדעת השר להתחשב בהמלצת הדירקטוריון ובאישיותו של המועמד לתפקיד יושב-ראש הדירקטוריון?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. כן.

3. כן, ובנוסף על כך הוא מכהן זה שלוש שנים כחבר מועצת המנהלים של החברה לפיתוח עכו העתיקה.

4 ו-5. בשל היכרותי את מר וילי כ"ץ ובשל עברו המפואר בשירות העם והמולדת החלטתי כבר לפני כחודשיים למנות את מר כ"ץ כחבר מועצת המנהלים של החברה הממשלתית לתיירות. בתוקף תפקידו ירכז מר כ"ץ את כל פעולות פיתוח אתרי ההנצחה של המחנות, שבהם תהיה מעורבת החברה הממשלתית לתיירות ברחבי הארץ. המינוי הועבר לחתימת שר האוצר.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז שאל את שר התיירות
ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם קיימות תוכניות פיתוח והשקעה בתיירות בשנת התקציב הנוכחית באזור בקעת-הירדן, ממחולה בצפון ועד מצפה-שלם בדרום?

2. מה הוא התקציב המיועד למטרות אלה לשנה זו?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לפני שבועות מספר אישרה הנהלת דירקטוריון החברה הממשלתית לתיירות הכנת תוכנית-מתאר לתיירות בבקעת-הירדן, ביהודה ובשומרון.

במקביל, משתתפת החברה הממשלתית לתיירות, ביחד עם ההסתדרות הציונית וגופים אחרים, בהשקעות לצורך פיתוח פרויקטים תיירותיים באזור בקעת-הירדן. כך לדוגמה, אנו משתתפים במימון עבודות שחזור ארמונות החשמונאים ביריחו.

משרדנו בודק כיום את אפשרויות פיתוח התיירות באזור קליה, פיתוח התשתית החסרה והקצאת קרקע ליזמים שפנו אלינו. ביום סיוור באזור ים-המלח שערך משרדנו הוחלט, שעם השלמת הפיתוח באזור עין-בוקק ונווה-זוהר בים-המלח יופנו המשאבים לפיתוח אזור קליה, במידה שהבדיקות יוכיחו, כי הדבר כדאי ואפשרי.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר התיירות
ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

חיפה ואזור הצפון נמצאים במצב נחיתות בנושא התיירות לעומת מרכז הארץ, לא כל שכן לעומת ירושלים. למצב נחיתות זה יש רקע היסטורי, כלכלי, חברתי ואפילו פסיכולוגי.

עיריית חיפה וגורמים ציבוריים אחרים בחיפה והסביבה, יחד עם גורמי תיירות מקומיים, עושים מאמץ עליון לשינוי המצב. יש הסבורים כי כינון "אגד ערים לתיירות" עשוי לסייע לשינוי המגמה.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם בדעת השר לכוון אגד ערים כזה?

2. מה בדעת המשרד לעשות בזמן הקרוב לשינוי המגמות בכיוון חיובי?

שר התיירות א' שריר:

משרד התיירות יתמוך ברצון בהמשך מגמת ההתפתחות של כינון אגד ערים לתיירות. בהקשר זה אני מבקש להצביע על הניסיון המוצלח של הקמת אגד התיירות ליישובי אצבע-הגליל והגליל העליון. אגד זה הוקם בסיוענו ובתמיכתנו, והוא פועל למען עידוד תיירות הפנים ועידוד תיירות החוץ גם יחד.

אני רואה בהחלט מקום להקים גופים דומים לאזור חיפה והגליל המערבי, ערים לאורך חופי הים-התיכון, ליישובי הרי יהודה והשומרון, הנגב ועוד. כינון אגד ערים לתיירות יגביר את היקף המשאבים התקציביים לצורך פעולות משותפות בתחומי הפרסום והשיווק לתיירות פנים וחוץ בעת ובעונה אחת.

משרד התיירות פתוח לכל הצעה בכיוון זה שתבוא מצד ראשי ערים ומועצות בערי קיט ונופש.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר התיירות
ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

בעת ביקורי באתר התיירות שעל יד הגדר הטובה בגבול לבנון ב-7 במאי 1982, נמסר לי כי לפני חמישה חודשים חנכת את אתר התיירות והבטחת לחברו לרשת החשמל ולהקים בו מבנה לשירותים. בעלי החנויות מסרו לי, שעל אף פניותיהם המרובות מאז, טרם נענתה בקשתם להתקין חשמל בחנויות וכמו כן לבנות שירותים שישרתו תיירי חוץ ותיירי פנים המבקרים באתר זה.

נוכח העובדה שהחיסרון בחשמל ובשירותים פוגע בתפעולו התקין של האתר וגורם למרידות אצל קהל המבקרים, רצוני לשאול את כבודו:

1. מה הן הסיבות שטרם נענתה בקשתם של בעלי החנויות לחברם לרשת החשמל?
2. האם קיימת תוכנית להיענות לפנייה בימים הקרובים?
3. אם לא – מה הן הסיבות לכך?
4. האם קיימת תוכנית לבניית מבנה שירותים?
5. אם כן – מתי יחלו בבנייה?
6. אם לא – מה הן הסיבות לכך?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אתר הגדר הטובה יחובר בשנה הנוכחית לרשת החשמל. באתר יוקם מבנה שירותים בשנת התקציב הנוכחית.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר התיירות
ביום כ"ד באייר התשמ"ב (17 במאי 1982):

בעיתון "הארץ" פורסם שיותר מ-1000 תיירים וצליינים מבריטניה ומאירלנד
ביטלו את ביקוריהם בישראל. כמו כן נמסר, שתופעה זו של ביטול ביקורים נתגלתה גם
אצל סוכני נסיעות בארצות נוספות.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם למשרד התיירות ידוע על ביטול ביקורים בישראל מצד תיירים וצליינים מבריטניה ומאירלנד?
2. האם היו ביטולים נוספים גם מארצות אחרות?
3. אם כן - מהן הסיבות לביטולים?
4. אילו אמצעים נוקט משרד התיירות כדי למנוע ביטול ביקורים של תיירים בישראל?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 ו-2. אומנם נכון שלנוכח המתיחויות הביטחוניות שאירעו בגבול הצפון נתקבלו
במשרד התיירות הודעות על-אודות ביטול ביקורי קבוצות תיירים, ובתוכן גם של
צליינים נוצרים.

3. למרבה הצער, ביטולים כאלה הם פועל יוצא ישיר מהשתקפות פני הדברים
באזורנו בכלי התקשורת בחוץ-לארץ, המשפיעים מאוד על הלכי דעת הקהל בבחירת ארצות
היעד לביקורים.

4. כפעולת-מנע מהירה יזם משרד התיירות בשיתוף עם גורמי התיירות השונים
בארץ את הזמנתם של נציגי כלי תקשורת ומעצבי דעת הקהל לערוך בארץ סדרות של
סיורים. מטרתנו היתה להעמידם מקרוב על קיום מהלך חיים סדיר ושוטף בארץ, נטול כל
אלמנטים של מתיחויות ולחצים העשויים להשפיע על האטת תנועת התיירות. בהקשר זה
אציין, כי להשגת מטרה זו ניצלנו גם את מבצע "הראלי" - טוס ונהג, שנערך לא מכבר
בארץ, בהשתתפות כ-200 סוכני נסיעות ועיתונאים מאירופה. הללו סיירו ברחבי הארץ
ועמדו בעצמם מקרוב על חיי היום-יום בארץ. כולם הדגישו, כי לא חשו במתיחויות
העשויות להשפיע על המשך מאמצינו לפתח ולעודד תנועת תיירות לישראל. בקביעות אלו
הם ישמשו לנו שגרירי רצון טוב ויפעלו למניעת ביטולי ביקורים של תיירים.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את שר התיירות
ביום ב' בסיוון התשמ"ב (24 במאי 1982):

בעיתון "הארץ" מיום שני, 17 במאי 1982, התפרסמה ידיעה שלפיה היושב-ראש
והחברים של הדירקטוריון הנוכחי של החברה הממשלתית לתיירות הם כולם, למעט אחד,
מהמפלגה הליברלית, מסיעתו של השר.

אבקש מכבודו להשיב לי:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. מה הוא מספרם של חברי המפלגה הליברלית שמונו על ידך, מאז נתמנית לשר
התיירות, לתפקידים במשרד התיירות ובחברות ממשלתיות, ששר התיירות רשאי למנות את
חבריהם?

שר התיירות א' שריר:

1. לא.

2. מינויים של חברי מועצות מנהלים אינו על דעת השר בלבד ולא לפי מפתח
מפלגתי. השיקול העיקרי הוא התאמת האיש לתפקיד ותרומתו האפשרית לחברה ולנושא.
כל מינוי מקבל אישור מראש מרשות החברות.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת ד' תיכון שאל את שר התיירות
ביום ב' בסיוון התשמ"ב (24 ביוני 1982):

שישה בתי-מלון, הנמצאים בשלבי בנייה או תכנון, הופסקה העבודה בהם עקב הרעת תנאי ההלוואות הממשלתיות. משרד התיירות מעניק הלוואות והטבות בשיעור 50% ממה שהוא מעריך כמחיר תקן לבניית חדר. מאחר שהתקן לא עודכן, מגיעה, לדברי המשקיעים, הערכת משרד התיירות למחצית מהערך האמיתי של בניית חדר.

שאלותי הן:

1. לאור חשיבותה הרבה של אילת כמרכז תיירות, בעיקר לאחר הנסיגה מסיני, האם אין מקום להאצת קצב בניית בתי-מלון שם, או לפחות לעידוד השלמת מלונות הנמצאים בלשבי בנייה שונים?

2. מדוע לא עודכן התקן למתן הלוואות לבניית חדרים בבתי-מלון? מתי יעודכן?

3. מה יעלה בגורלם של ששת בתי-המלון הנ"ל?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

באילת קיימים היום כ-2500 חדרי מלון ואכסון עוד 2000 נמצאים בבנייה ו-2000 נוספים בשלבי תכנון. אני צופה שבאילת תיווצר בשנים הקרובות בעיה של עודף חדרים, שיאלץ אותנו ואת המלונאים למאמץ שיווקי אדיר. למרות זאת, אין בדעתי להפסיק בניית פרויקט תיירותי כלשהו שאושר כדין, וכל יזם יקבל את מירב הסיוע ממשרדנו.

משרדנו נמצא במשא-ומתן מתקדם עם משרד האוצר, על-פי ממצאי סקר שערכנו ותוכנית עדכון מחיר לחדר שהצענו. אני מקווה שבקרוב מאוד אוכל להודיע על המחיר החדש לחדר, שממנו נגזר הסיוע לבוני מלונות.

איני יודע באילו בתי-מלון מדובר. מכל מקום, ליזם אחד יש קשיים כספיים, ולמרות סיוע שלנו בעבר לא נראה כיום שיעלה בידיו לבנות את הפרויקט.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חברת הכנסת ש' ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר התיירות
ביום ב' בסיוון התשמ"ב (24 ביוני 1982):

בעלי בתי-המלון בנהרייה מסרו בכנס חירום שקיימו, ש-42 קבוצות תיירים
ביטלו את בואן לנהרייה.

המצב לאורך גבול ישראל-לבנון מעורר דאגה רצינית בקרב בעלי בתי-מלון ובעלי
עסקים בנהרייה, החוששים למיעוט מבקרים בחודשי הקיץ.

נוכח העובדה שתעשיית התיירות מהווה גם כיום אחד ממקורות הקיום של מאות
משפחות בנהרייה, רצוני לשאול את כבודו:

1. האם משרדך מודע לתופעה שקבוצות תיירים רבות ביטלו את בואן לנהרייה?

2. אם כן - אילו אמצעים נוקט ועומד לנקוט משרדך על-מנת לעודד תיירות
מחוץ-לארץ לשהות בנהרייה בחודשי הקיץ?

3. האם ננקטו האמצעים לעודד תיירות פנים לנהרייה כדי למנוע אבטלה בענף
התיירות?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. השאלתא הוגשה לפני מבצע "שלום הגליל", ולאור המצב היום אני מבקש
להתייחס למצב התיירות בגליל, ובכלל זה בנהרייה. בהתאם ללקחי העבר אנו מבחינים,
כי מייד אחרי כל מלחמה ניכרת ירידה משמעותית בתיירות לארץ ולאחר תקופה מסוימת,
בדרך כלל כמה חודשים, חוזר המצב לקדמותו. בשלב זה אנו עדים לכמה ביטולים של
קבוצות לישראל ולעצירה משמעותית בהמשך ההזמנות לחודשים הקרובים.

2 ו-3. מאז כניסתי לתפקיד שר התיירות ראיתי בתיירות הפנים יעד חשוב של
המשרד לצד התיירות הנכנסת. עידוד תיירות הפנים חשוב למשק המדינה, לענף התיירות
ולחברה הישראלית גם יחד. בעקבות מבצע "שלום הגליל" הכרזנו על שני מבצעי עידוד
בתיירות פנים. האחד מיוחד לצפון - יע"ל - ישראלים עולים לצפון, ומטרתו עידוד
ישראלים לבלות בצפון. המבצע השני - "שי לחייל" - מטרתו לאפשר לכל חייל מילואים
שגויס למבצע לבלות עם משפחתו נופש בארץ במחיר זול ב-50% מהמחיר הרשמי. אני מאמין
ששני מבצעים אלה יסייעו לענף התיירות בארץ בכלל ובצפון בפרט להיחלץ מהמשבר,
המובן כשלעצמו, הפוקד אותם בשל המלחמה בלבנון.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

חבר הכנסת א' נסראלדין שאל את שר התיירות
ביום י"ב בסיוון התשמ"ב (3 ביוני 1982):

שאלותי לכבודו הן:

1. מה הוא מספר החברות הערביות במזרח-ירושלים העוסקות בקליטת תיירות נכנסת?
2. מה הוא גודל צי האוטובוסים העומד לרשותן ומה הוא שיעור הגידול לעומת שנת 1977?
3. מה הוא מספר מורי הדרך הערבים המורשים במזרח-ירושלים ומה היא דרך הכשרתם?
4. האם משרדך ערוך כדי לעודד חברות תיירות במגזר הערבי והדרוזי ביתר חלקי הארץ?

תשובת שר התיירות א' שריר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במזרח-ירושלים פועלות 31 סוכנויות נסיעות המטפלות בתיירות נכנסת.
2. במזרח-ירושלים פועלות 9 חברות להסעת תיירים עם צי של 99 אוטובוסים גדולים, 41 אוטובוסים קטנים ו-15 מכוניות "אשכול"; זאת לעומת 7 חברות להסעת תיירים במזרח-ירושלים בשנת 1977, עם צי של 41 אוטובוסים גדולים, 33 אוטובוסים קטנים ו-35 מכוניות "אשכול".
עם זאת, יש לציין כי עומדות לרשות סוכני הנסיעות במזרח-ירושלים (כפי שעומדות לרשות שאר סוכני הנסיעות בישראל) עוד 34 חברות להסעת תיירים עם צי של 605 אוטובוסים גדולים, 150 אוטובוסים קטנים ו-315 מכוניות "אשכול", לעומת 20 חברות להסעת תיירים בשנת 1977, אשר לרשותן עמד צי של 489 אוטובוסים גדולים, 49 אוטובוסים קטנים ו-27 מכוניות "אשכול".
3. א. מספר מורי-הדרך המורשים במזרח-ירושלים הוא 97, מהם 55 בעלי רשיונות ארציים ו-42 בעלי רשיונות אזוריים (ירושלים, יהודה ושומרון); ב. 114 מורי-דרך ממזרח-ירושלים קיבלו רשיונות ב-1967 להדרכה בירושלים, ביהודה ובשומרון, על סמך הרשיון הירדני; ג. ב-1972 התקיים קורס מיוחד למורי-דרך ממזרח-ירושלים. על סמך קורס זה הורחב רשיון ההדרכה שבידי 56 מורי-דרך לרשיון כלל-ארצי; ד. כל מורי-הדרך ממזרח-ירושלים חייבים לעבור השתלמות שנתית של יום אחד (כמו יתר מורי-הדרך בישראל) על-מנת לחדש את רשיונם.
4. כן, אין כל הבדל בין המגזר הערבי והדרוזי ביתר חלקי הארץ ליתר המגזרים בארץ. דין אחד לכולם.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לשר התיירות.

ג. הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב-1982*

(קריאה ראשונה)

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב-1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר האוצר חיים קופמן.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מטרת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב-1982, היא לתת פיצוי עבור פיגור בתשלום מענקים וקצבאות לזכאים על-פי חוקי התגמולים השונים. בירורן של תביעות ובקשות מכוח חוקי התגמולים אורך לעתים זמן רב, ויכול להימשך שנים מספר כשהטיפול כרוך בעררים ובערעורים לוועדות ערר ולבתי-משפט. הבעיה סבוכה אף יותר לגבי נכי רדיפות הנאצים, שכן התגמול למי שהגיש את תביעתו במועד החוקי, או קיבל הארכת מועד, משולם החל ב-1 באפריל 1954.

במשך השנים שחלפו מאז חקיקתם של החוקים השונים עודכנו התגמולים השוטפים על-פי דרכי העדכון הקבועות בחוקים. תשלומים רטרואקטיביים שולמו לפי הסכומים הנומינליים של התגמולים כפי שהיו נוהגים בתקופה שבעדה שולמו.

נוהל זה נתמך בפסיקת בתי-המשפט, אך לאחרונה נתקבל פסק-דין בדיון נוסף בבית-המשפט העליון - ד"נ 15/79 מגדה ליבל נגד הרשות המוסמכת לצורך חוקי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957, פד"י ל"ה (3) עמ' 27 - אשר בו נקבע ברוב דעות, כי הרשות המוסמכת היא "רשות שיפוטית" כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, ועל כן מוסמכת היא לפסוק הפרשי הצמדה וריבית על התשלומים הרטרואקטיביים.

פסיקת הפרשי הצמדה על תשלומים רטרואקטיביים לפי חוקי התגמולים השונים מטילה מעמסה כספית גדולה על אוצר המדינה ועל הגופים המשלמים תגמולים אלה. בית-המשפט העליון היה ער לבעיה זו ואמר, כי אם פירוש חדש זה מטיל על אוצר המדינה נטל שאין הוא יכול לעמוד בו, כי אז התרופה היא בתיקון החוק. עוד הוסיף בית-המשפט, כי עניין הוא למחוקק למצוא את האיזון הצודק בין דרישת הנכים הממתינים לעתים זמן רב לקבלת התגמולים לבין המשאבים העומדים לרשות המדינה, וכי העניין ראוי מבחינת חשיבותו הסוציאלית מזה והפיסקלית מזה לתשומת לבה של הכנסת.

הצעת החוק באה לקבוע את האיזון הנכון ודרך הביניים בין ההיבטים הסוציאליים והיבטים הפיסקליים, וכן לקבוע מנגנון פיצוי אחיד לכל הגופים המשלמים מענקים וקצבאות על-פי חוקי התגמולים השונים.

ההצעה מבוססת על העקרונות האלה:

א. זמן סביר לטיפול בתביעה בידי הרשות המוסמכת, כשאינן תביעה כרוכה בהליכים בפני ועדות ערר בבתי-משפט, הוא שישה חודשים. מוצע כי חובת הפיצוי בעד איחור תחול רק אם הוא עולה על שישה חודשים.

ב. הפיצוי יהיה בכך שהקצבה או המענק על-פי חוקי התגמולים השונים ישולמו לא לפי השיעור הנומינלי שהיה קיים בתקופה שבעדה הוא משולם, אלא לפי שיעורה המעודכן ליום התשלום. נראה כי במקרה של קצבה הפיצוי יהיה סביר אם השיעור המוגדל יחושב לגבי 12 חודשים. אם תקופת בירור התביעה ארכה יותר משנה, הקצבה בעד יתרת התקופה תהיה לפי השיעורים הנומינליים.

אבקש מן הכנסת הנכבדה להעביר את החוק לוועדת הכספים.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לסגן שר האוצר. הדיון בהצעת החוק יהיה אישי. נרשמו חברים מספר לדיון. רשות הדיבור לראשון הדוברים - חבר הכנסת ירוחם משל, ואחריו - לחבר הכנסת שבח וייס.

ירוחם משל (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אחרי ששמענו את דבריו של סגן שר האוצר, יש לי הרבה הסתייגויות. אציע לחברי שלא להצביע נגד הצעת החוק אף לא להצביע בעדה, אלא להימנע מהצבעה, ואסביר מדוע.

אנו דנים בקבוצות החלשות ביותר בחברה. אומנם הצעת החוק באה לפצות אותן ולשפר את מצבן, אבל מה שמוצע לנו הוא מעט מדי ומאוחר מדי. החוק נקרא: חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום). אם מאחרים בתשלום צריך לגלות קצת יותר רוחב לב ולתת פיצוי מלא ולא חלקי.

אנמק בדברי מדוע החוק לוקה בחסר ומדוע סגן שר האוצר לא היה נדיב. מן הראוי לגלות קצת יותר רוחב לב כאשר דנים בקבוצות שהגורל התאכזר אליהן, שהן המקופחות ביותר בחברה.

את החוקים שהחוק המוצע יחול עליהם אפשר לחלק לשלושה סוגים. הראשון בהם הוא חוקים שלפיהם התגמול משולם ישירות על-ידי המדינה, ואלה הם: חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), התשי"ז-ט-1949; חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ז-י-1950; חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ז-ד-1954; חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-ז-1957; חוק הנכים (תגמולים ושיקום), (נוסח משולב), התשי"ז-ט-1959; חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-א-1981, וחוק שירות בתי-הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א-א-1981.

חוקים אלה חלים על קבוצות שלמות של אנשים, שאינני יודע אם יש אח ורע למצבם הנפשי ולמצבם המשפחתי. ואם באים לתקן את החוקים, צריך היה לגלות נדיבות ורוחב-לב גדולים יותר כלפי קבוצות אלה.

אפרט עתה את החוקים שלפיהם משולם התגמול על חשבון המדינה באמצעות הביטוח הלאומי, אשר משמש במקרה זה כשלם בלבד: חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-ל-1970; חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-ב-1972; חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-א-1981.

לא מצאתי בחברה הישראלית קבוצה אחת שתהיה דומה לקבוצות האלה שהזכרתי, שסובלות מפגיעות נפשיות ומקשיים כלכליים וחברתיים. חלק מהן איננו יכול ליהנות מפעולות תרבות שונות בגלל בעיות של נכות.

אני מחלק, לכן, את האוכלוסייה הזו לשתי קבוצות: הקבוצה הראשונה היא זו שהמשלה משלמת לה ישירות את התשלומים האלה. הקבוצה השנייה היא זו שהביטוח הלאומי משלם לה את התשלומים, והיא כוללת נשים שמקבלות מזונות לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום). נשים אלה אינן יכולות לקבל כל סיוע אחר. בין החוקים האלה אציין גם את חוק הבטחת הכנסה.

במימון זכויות המבוטחים, לפי חוק הביטוח הלאומי, משתתפים כידוע העובדים, המעסיקים ואוצר המדינה. כל זה להלכה, כי למעשה ידוע שהאוצר מתחמק יותר ויותר מלתת את חלקו ואת השתתפותו בתשלומים של הביטוח הלאומי.

חוק זה מוצע על-ידי הממשלה לא מרצונה אלא לאחר שבית-המשפט העליון, בתיק 15/79 - מגדה ליבל נגד הרשות המוסמכת - קבע ברוב דעות, כי הרשות המוסמכת לצורך חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-ז-1957, היא "רשות שיפוטית" כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-א-1961, ועל כן היא מוסמכת לפסוק הפרשי הצמדה וריבית על תשלומים וטרואקטיביים. אם כן, גם במקרה זה ניסתה הממשלה להתחמק מתשלומים וטרואקטיביים. ואשה מסכנה ובודדה, ששמה מוזכר בדברי ההסבר להצעת החוק, לא קיבלה את הפיצוי שהגיע לה. היא הגיעה עד לבית-הדין העליון. רק לאחר מתן פסק-הדין של בית-המשפט העליון ניאותה הממשלה לחזור ולדון במקרה של אותה אשה. בזכותה של אותה אשה נאלצה הממשלה להכניס לחוק תיקונים מסוימים שגם אחרים ייהנו מהם, וזאת על

יסוד פסק-הדין של בית-המשפט העליון.

במבוא להצעת החוק מסבירה לנו הממשלה, ש"פסיקת הפרשי הצמדה על תשלומים רטרואקטיביים לפי חוקי התגמולים השונים תטיל מעמסה כספית גדולה על אוצר המדינה". הבה נראה עם מי מתמודדת הממשלה. אשה בשם מגדה פנתה לבית-המשפט בשם כל האנשים שהזכרתי, חיילים משוחררים, נכים, אנשים סובלים שיש להם צרות רבות. ועם כל אלה מתמודדת ממשלת ישראל כדי להימנע מלשלם להם תשלומים רטרואקטיביים שמגיעים להם.

אינני יכול לתת את הסכמתי להצעת החוק. לא אצביע נגדה, אבל אמנע מהצבעה, בגלל ניסיונה של הממשלה להימנע מתשלום מלוא הפיצוי לקבוצות האלה באורח רטרואקטיבי. אני חושב שהממשלה היתה צריכה להתמודד עם הבעיה ולגלות קצת יותר רוחב לב, גם אם הדבר יחייב אותה להגדיל במקצת את הוצאותיה, כי בדרך זו היא היתה משפרת במידת מה את מצבן הקשה של הקבוצות שאני מדבר עליהן.

ומהי האלטרנטיבה לדעת מציעי החוק? כדי להקל על אוצר המדינה האלטרנטיבה היא קיפוחם של הזכאים לתגמול לפי החוקים הנזכרים; קיפוח מפורש, ועוד אסביר איך. הממשלה אינה אומרת זאת, אלא עושה זאת באמצעות החוק המוצע ועוטפת את הגלולה המרה בעטיפה יפה, וכדבריה במבוא: "הצעת החוק באה לקבוע את האיזון הנכון ודרך הביניים בין ההיבטים הסוציאליים להיבטים הפיסקליים". כשקראתי את זאת, נרשמתי מייד לרשות הדיבור. ניסיתי לראות באילו מקומות ולגבי אילו קבוצות רוצה הממשלה למצוא את האיזון הנכון ודרך הביניים בין ההיבטים הסוציאליים לבין ההיבטים הפיסקליים, האיזון בין הצורך של הפרט והיכולת של המדינה.

על איזו אוכלוסייה מדובר? הזכרתי אותה. שמות החוקים שעליהם יחול החוק החדש מדברים בעד עצמם. עם חלק מהאנשים נפגשתי בהסתדרות, וההסתדרות שלחה תזכירים. חלק מהאנשים האלה באים ללא הפסק למועצות הפועלים, גם לחברי הכנסת. ובכן, מדובר בחיילים משוחררים, במשפחות חיילים שנספו במערכה, בנכי המלחמה בנאצים, בנכי רדיפות הנאצים, בנפגעי פעולות איבה, בנשים שעקבות בעליהם נעלמו וזכאיות למזונות מאוצר המדינה, במקרי סעד הזכאים למקור קיום על-פי החוק להבטחת הכנסה ועוד. את חוק הביטוח הלאומי אינני מזכיר כאן, ועוד אגיע אליו.

הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום) מוגשת באיחור רב, ואשר לתוכן אפשר לומר: הכול מאוחר מדי ומעט מדי. וכשזה בא באיחור זמן, חוששת הממשלה שקופתה לא תעמוד לה לשלם רטרואקטיבית, ולכן צריך לשלם בזמן התשלום.

בינתיים חלו התפתחויות בתחיקה הישראלית. חוק הגנת השכר תוקן על-ידי כנסת זו ב-19 במאי 1981, כלומר, לגבי כל הפועלים במקומות העבודה הכנסת תיקנה את החוק, ואם יש איחור בתשלום - יש לשלם לפי מלוא ערך הכסף בזמן התשלום. רק לקבוצה זאת רוצה הממשלה שהכנסת תעשה תיקון. חוק הגנת השכר יחול על כל אלה שעובדים, אבל לגבי המסכנים שאין להם מקומות עבודה רוצה הממשלה לנהוג שלא לפי חוק הגנת השכר שכנסת זו קיבלה. מה נקבע בחוק הגנת השכר? - נקבעה חובת תשלום פיצויי הלנה על הלנת פנסיה המשולמת על-ידי מעביד, לרבות המדינה המשלמת פנסיה תקציבית לעובדיה, וכן על-ידי קופות גמל, קרנות הפנסיה ההסתדרותיות, בשיעור 25% לחודש לכל התקופה שבה מולנת הקצבה. הממשלה לא תשלם בעד כל התקופה הזאת פיצוי של 25% בגלל הלנה. החוק המוצע קובע לא פיצוי של 25% אלא תשלום הקצבה המשתלמת באיחור, לפי שיעורה במועד התשלום, וזאת עבור התקופה שבין שישה לשנים-עשר חודשים בלבד, לאחר שנקבע שעל התובע להגיש תביעה חצי שנה קודם לכן. ולתקופה העולה על 12 חודשים, ישולמו הקצבאות בערכן הנומינלי ולא בערכן הריאלי. באינפלציה העולה על 100% לשנה, רבותי חברי הכנסת, תשלום סכום נומינלי כעבור שנה, כמוצע בהצעת החוק, פירושו קיצוץ למחצה. זה פירושו החוק, אדוני סגן שר האוצר. הכול יפה, עטוף במלים יפות - - -

סגן שר האוצר ח' קופמן:

מה היה עד 1977?

תמר אשל (המערך):

לא היתה אינפלציה כזאת.

ירוחם משל (המערך):

אדוני סגן שר האוצר, בזמן שקיבלתם את השלטון היתה אינפלציה של 25%, ועכשיו היא הגיעה ל-120%. איזו השוואה היא זאת? אבל אני מאפשר לך לחזור לאופוזיציה.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

אבל העם אינו מאפשר לנו.

ירוחם משל (המערך):

לא תוכל ליהנות משני העולמות. אתה רוצה לחזור לאופוזיציה, תחזור. אבל עכשיו אתה בשלטון ותענה על השאלות שאני מפנה אליך, וזאת רק ההתחלה.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

היו"ר מ' שחל:

אדוני סגן שר האוצר, אינך חייב לקבל שום הצעה שמציעים לך, אבל אין זה מקובל שסגן שר קורא קריאות ביניים.

ירוחם משל (המערך):

ההסתדרות אינה מסכימה לקביעת כל הגבלה לגבי המועד שעבורו צריך לתת את הפיצוי. זאת ועוד, אין להוציא מכלל חובת תשלום הפיצוי סכומים ששיעורם שונה בתוקף למפרע, היינו עבור הפרשים, כמוסבר בסעיף 5 להצעת החוק. בסעיף 5 נאמר: "שולמו קצבה או מענק לפי החישוב האמור בסעיפים 2 או 4 ולאחר מכן שונה שיעורם בתוקף למפרע, לא ישולמו לגביהם סכומים נוספים". פשוט מאוד, אם קיבלנו תיקון מתאריך מסוים, בינתיים שולם למסכנים אלה כסף, לא ישלמו להם רטרואקטיבית את ההפרש. זה נאמר בסעיף 5 שציטטתי. עלי להזכירך את הנדיבות לגבי רווחים אינפלציוניים בסקטורים שונים, שהכנסת הזאת אישרה לפי הצעת שר האוצר, וקבעה שרווחים אינפלציוניים במסחר, בתעשייה וכדומה אסור לחייבם בתשלום מס הכנסה היות שאלה רווחים אינפלציוניים. לגבי אלה צריך להתחשב בהתייקרות האינפלציונית, ואילו לגבי קבוצות אלה אין להתחשב בשחיקת הכנסתן בגלל האינפלציה.

ההסתדרות תובעת תשלום פיצוי עבור כל תקופת האיחור וכן תשלום הפרשים, אם מגיעים הפרשים כאלה לזכאי, בשיעור של 25% לחודש, כפי שנקבע בחוק הגנת השכר לגבי הלנת קצבה, וזאת ישירות על-ידי מי שחייב בתשלום הקצבה, ללא צורך בהתדיינות נוספת, במקום תשלום הקצבה לפי שיעורה בשעת התשלום ועבור תקופה מוגבלת בלבד.

באותו חוק נאמר, שאם התובע בעצמו גרם לאיחור בתשלום על-ידי כך שלא הגיש מסמכים והוכחות כנדרש, הוא לא יהיה זכאי לפיצוי או יהיה זכאי לפיצוי מוקטן. אני מתנגד לכך. בסעיף 3 נקבע שאדם שאיחר במקרה בהגשת התביעה, לא תובא תביעתו בחשבון. ממשלה שלא סידרה את העניין בגלל ביורוקרטיה, בגלל אי-סדר במשרד, בגלל איחור בהסדרת החשבונות - ממשלה כזו תהיה פטורה מתשלום? כל איש צריך לדעת את החשבון, צריך לדעת את החוק, ואם איחר בהגשת התביעה - הוא לא יהיה זכאי לפיצוי. כך כתוב פה. אבל הממשלה עצמה שאיחרה והזניחה - היא לוקחת לה זכות שלא לשלם פיצוי מלא לזכאים. למה פוטרת הממשלה את עצמה מתשלום שהחוק הטיל עליה?

חוק זה צריך להוות גורם מרתיע. אל לה למדינה להלין את קצבותיהם של הזכאים לכך ולא תצטרך לשלם את הפיצויים במלואם. אם תשלם הממשלה בזמן - לא תצטרך לשלם פיצוי. ובכן, יש מוצא לבעיה.

באשר לביטוח הלאומי, בעת שהתקבל התיקון לחוק הגנת השכר בנושא פיצויי הלנה על קצבה, תבעה ההסתדרות להחיל את החוק הזה גם על הקצבאות המשולמות על-ידי הביטוח

הלאומי. אולם משרד העבודה התנגד לכך בטענה, שלגבי הביטוח הלאומי יוחק חוק מיוחד או שיתוקן חוק הביטוח הלאומי.

אז היה זה נימוק פורמלי בלבד. ומה אומרים היום? במקום שהביטוח הלאומי ישווה את התשלומים לקרנות הפנסיה על-ידי המדינה, הוא מושווה לחוקים אחרים, שכל-כולם על חשבון המדינה; כלומר, גם הביטוח הלאומי מתחמק מתשלום הקצבאות על יסוד החוק להגנת השכר.

היור מ' שחל:

חבר הכנסת משל, אני אתן לך לגמור את הנאום, אבל אני רוצה רק להגיד לך דבר אחד: שרים אינם מוגבלים בזמן. את העצה אני נותן לך ללא הגבלה. אבל אני מבקש לקצר בזמן.

ירוחם משל (המערך):

יש אפוא להחיל על הביטוח הלאומי את האמור בחוק הלנת השכר בכל הנוגע לתשלום הקצבאות.

יש לזכור שהביטוח הלאומי מטפל בקשישים, באלמנות ובנכים. הקצבה שהם מקבלים מהמוסד לביטוח לאומי היא לעתים מקור הקיום היחידי שלהם. אם הקצבאות תשולמנה במועד, לא יהיה צורך בתשלום כל פיצוי. אם יתייעלו המוסדות ואם ישלמו בזמן - לא תוטל הכבדה כספית על המדינה.

לסיום דברי, אני חושב שהתיקון אשר הוגש איננו מספק, ובקבלתו אנחנו נעשה עוול לעצמנו ולכל אלה שמצפים במשך חודשים לשינוי משמעותי במצבם - ומשום כך לא אצביע בעד החוק, מאחר שיש להכניס בו תיקונים מסוימים, אך גם לא אצביע נגדו אלא אמנע.

אני רוצה לשאול את היושב-ראש שאלה רשמית. כאשר חבר כנסת מדבר בקשר להצעת חוק, האם דבריו ותיקוניו מועברים על-ידי מזכירות הכנסת לוועדה הנוגעת בדבר?

היור מ' שחל:

חבר הכנסת משל, ברוב הוועדות מקובל, שעורכים תקציר של הערות הנואמים המשתתפים בדיון ומעבירים אותן לוועדה הנוגעת בדבר. מקובל גם, שאם חבר הכנסת רוצה להשמיע את דבריו בפני הוועדה, הוא יכול לתאם זאת עם היושב-ראש ולהופיע ולהביא בפניה גם את הערותיו. זה בהחלט ניתן.

ירוחם משל (המערך):

תודה.

היור מ' שחל:

תודה רבה לחבר הכנסת משל. רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו - חברת הכנסת תמר אשל.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף לרוב ההערות של מזכיר ההסתדרות חבר הכנסת משל, וגם לרוח דבריו. הייתי רוצה למקד את הערותי סביב שני דברים. במבוא להצעת החוק שהביא סגן שר האוצר, חבר הכנסת קופמן, כתוב: "מטרת החוק היא לתת פיצוי עבור פיגור בתשלום קצבאות ומענקים לזכאים על-פי חוקי התגמולים השונים. בירורן של תביעות ובקשות מכוח חוקי התגמולים אורך לעתים זמן רב ויכול להימשך אף מספר שנים, אם הטיפול כרוך גם בערורים ובערעורים לוועדות ערר ולבתי-משפט. בעיה נוספת מיוחדת מתעוררת לגבי נכי רדיפות הנאצים, שכן על-פי חוק נכי רדיפות הנאצים,

מי שהגיש תביעתו במועד החוקי, או קיבל הארכת מועד, זכאי לתגמולים מן ה-1 באפריל 1954".

אני חושב שבקטע הזה של המבוא טמונה עיקר הבעיה שאליה אני רוצה להתייחס. ראשית, יש כאן תיאור מצב עובדתי, שתהליכי ההתדיינות בבתי-המשפט, לרבות בערכאות הערעור למיניהן ובבתי-דין למיניהם, אכן מתמשכים זמן רב. התמשכות התהליכים המשפטיים היא ברוב המקרים תוצאה של אילוצים, או נתונים שאינם קשורים בשום אופן לאיש התובע. הם נגזרים מכך שמדינת ישראל עדיין לא הצליחה לבנות מערכת שיפוט ועררים כזאת, שבה יתקצרו עד מאוד עינויי הדין שבאורך הטיפול.

לפני שבועות אחדים קיימנו דיון על משרד המשפטים, ורוב חברי הכנסת מן הקואליציה ומן האופוזיציה התבטאו בנושא הזה. אתה למעשה בא ומעניש כאן את האדם שאכן זכאי לתגמולים, על כך שהתהליך התמשך זמן רב מאוד, והוא התמשך זמן רב מאוד בלא שלתובע היה חלק ביצירת המצב הזה. הוא נענש כאן פעמיים: פעם אחת כמי שעובר את התהליך הארוך של עינויי דין במערכות השיפוט של מדינת ישראל - אגב, זה גם כרוך בהוצאות כספיות רבות במקרים רבים מאוד - ופעם שנייה, כשהוא אכן זוכה בתביעתו, הוא נענש שוב על אורך הטיפול. זה בלתי מתקבל על הדעת. זו הערה אחת.

ההערה השנייה היא אולי ספציפית מאוד, ובעצם אני עוסק פה במוטיב העיקרי של המבוא, וזה כל מה שנגזר מחוק נכי רדיפות הנאצים. יש בארץ קבוצה לא גדולה של נכים מרדיפות הנאצים, אשר אחרי שנים רבות מאוד שוזרה במסגרת החוק הזה. אני רוצה לקבוע כאן, שבשנות ה-50, כאשר מדינת ישראל קיבלה שילומים, היו הסכמים נלווים, והיא קיבלה סכום גדול של הרבה מאות מיליוני מרקים לצורך פיצוי אותם אנשים, ולסכום הזה היו מטרות מובהקות בנוסף על השילומים. אני בא בהאשמה כלפי כל הממשלות, לאורך כל הדרך. השילומים ניתנו כדי לסייע למדינת ישראל, אשר קלטה את שארית הפלטה ופתחה לפניה עולם חדש ומדינה משלה. אבל היו סכומים קונקרטיים לצורך פיצוי פרסונלי של אנשים כאלה, ואולי מתוך מצוקתם, מתוך העובדה שהם בשולי החיים ומתוך עייפותם, לא היה להם קול על הבמה הזאת. בכל כנסת היה קול אחד או שניים, אולי לא בעיקשות הראויה, וכיום נותרו עדיין בחיים אנשים לא רבים. האם הם אשמים בכך שבמשך 20-25 שנה הם היו מחוץ למעגל שהם היו חייבים להיות בתוכו על-פי כל כללי המוסר?

אני מאוד מבקש שהעניין הזה יטופל בוועדה. קשה לי מאוד להצביע נגד החוק הזה, כי, כפי שאמר חבר הכנסת ירוחם משל, יש להכניס תיקונים בתחומים מסוימים. אני אנקוט אותה עמדה שנוקט חבר הכנסת משל. אני אמנע, בתקווה שאחרי הקריאה השנייה והשלישית אוכל לתמוך בחוק. תודה רבה.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת וייס. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר אשל, ואחריה - לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, אחרון המשתתפים בדיון.

תמר אשל (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו חיים במשק אינפלציוני. אנחנו עדים לכך שמדי חודש יש זבלואציה, יש התייקרויות וצמידויות, אבל זאת תעודת עניות לחברה שלנו, שדווקא בקבוצות החלשות ביותר והנזקקות ביותר היה פיגור כה גדול בהבטחת הצמדה לקצבאותיהן; ולבסוף, וכשמגיע החוק הזה, הוא איננו עושה צדק לנושא. אדרבא, קבוצות אלה זכאיות לשמירת מלוא ערכו של הכסף שהן זקוקות לו בעת שהוא ניתן להן.

מה קורה? טיפילתי בנושא הזה במסגרת ועדת-משנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, שטיפלה בתלונות הציבור בקשר לכספים הנגבים שלא כדין מהאזרח על-ידי הביטוח הלאומי, או שיש איחור בהחזרתם. אין שום הצמדה לכסף הזה. רק כעבור שישה חודשים ניתנת ריבית של 120% לשנה.

זה למעלה מחמש שנים מתריע נציב תלונות הציבור על האי-צדק המשווע שנעשה לאזרח. אבל דבר לא נעשה. אני יודעת שבמועצת הביטוח הלאומי עובדו הצעות למען הבטח את זכויות האזרח. האוצר לא נתן להביא תיקונים אלו.

בהצעה שלפנינו יש הרעה מבחינתו של האזרח, על כל פנים כך הוא הדבר לגבי

הביטוח הלאומי. מאחר שלא ניתן לביטוח הלאומי לתקן את החוקים, אזי תוקנו תקנות, בבחינת הוראת שעה, שבהן ניתנה הצמדה וריבית לאזרח, אבל רק אחרי שישה חודשים. אבל לא היתה הגבלה שאחרי שנה פוקע הכול, ונותנים לפי ערך נומינלי, הגבלה הקיימת בחוק שלפנינו. מדוע מפצים רק כאשר העיכוב נגרם על-ידי האזרח? ומה קורה אם העיכוב נגרם על-ידי הפקידות? אני טיפלתי בהרבה תלונות שבהן הפקידות היתה אשמה. למה לא יפוצה האזרח, ולמה רק אחרי שישה חודשים? מדוע יודע מס הכנסה לתבוע גם כאשר בעיית השומה היא באשמת הפקידות, והאזרח חייב לשלם הצמדה, ריבית וקנס על אגרות טלוויזיה וחשבון טלפון? את זאת יודעים לגבות מאתנו.

הייתי רוצה להדגיש, שכספי הביטוח הלאומי אינם כספי ממשלה. אלה כספים של האזרחים. הם ביטחו את עצמם, והם זכאים לקבל את מלוא ערך הכסף. נראה לי שההצעה שהובאה לפנינו מנסה לפתור את הבעיה, מכניסה בסל אחד את כל סוגי הקצבאות, גם כאשר הן באות ממקורות שונים. אדוני סגן השר, אני חושבת שהמשפט שהכנסתם כאן האומר: "איזון בין הצדק החברתי לשיקולים פיסקליים" אין מקומו כאן. בניסוח שלכם עשיתם עוול לאזרח. יכול להיות שיש קשיים, אבל האדם הנזקק, הראוי והזכאי, אינו צריך להיות מי שישלם זאת על גבו.

ומדוע אתה משלם רק אחרי שישה חודשים? ומדוע אתה מקצה גבול של 12 חודש? זה לא קיים בשום סקטור במדינה. למה דווקא לגבי חוק זה? ומה מקומו של סעיף 4 בחוק פסיקת ריבית והצמדה? יש פה שורה של תקנות-משנה העושות לאל את העיקרון היפה, כביכול, שמונח בבסיסו של התיקון הזה.

אני חושבת שחוק זה, המנסה לתקן עוול, ולו באופן חלקי, הגיע באיחור רב. אי-אפשר להצביע נגדו, אבל אני מקווה שבמסגרת הוועדה יחולו בו שינויים מתאימים ומרחיקים-לכת.

אני גם פונה אליכם בבקשה, שתראו את כספי הביטוח הלאומי כשונים מכספי תקציב המדינה, שיותקנו תקנות אחרות, שתהיה התחשבות במועצה הציבורית של הביטוח הלאומי, ושללא ינחיתו עליה הוראות ותקנות של האוצר בלא להתחשב בכך שזו קופה ציבורית שהאוצר אינו שותף לה, ושהאזרח זכאי לקבל בה את מלוא ערך כספו.

היו"ר מ' שחל:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר אשל. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, אחרון הנואמים בדיון זה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהחוק הזה הוא חוק בכיוון הנכון, ואני רוצה לברך את סגן שר האוצר על שהחוק הזה הוגש. אני שותף לדעת חברים אחרים, הסבורים שהחוק הזה לוקה בכמה דברים שצריך לתקנם בוועדה. מן הראוי שהחוק יועבר לוועדה המתאימה, כדי שהיא תטפל בו.

אני רוצה להתייחס לשלוש נקודות. האחת, אני חושב שהאנשים זכאים לקצבה, למענק ולתגמול מכוח החוק. זה איננו חסד שהם מקבלים, אדוני שר האוצר. הם זכאים לכך. אני חושב שאנחנו צריכים לבסס את הגישה שלנו על כך, שכאן אנשים מקבלים תשלום מכוח החוק, כאזרחים של מדינת ישראל. לכן נראה לי, שצריך היה להיות סעיף, שישלם את החוק ויגיד, שאדם זכאי לקצבה, למענק ולתגמול ביום שהחוק קובע את זה, וכל יתר הדברים נגזרים מכך. היה טוב אילו סעיף כזה היה בנמצא, מפני שאין ספק שהמסים וההיטלים הנגבים מהאזרחים נגבים בתאריך שבו הם צריכים להיות משולמים.

דבר שני, אני מקבל את הדברים שאמרו קודמי כאשר התייחסו לסעיף 2 האומר: "לא שולמה קצבה תוך שישה חודשים מיום הגשת התביעה או הבקשה לרשות המוסמכת, יחולו הוראות אלה". אני יכול להבין שהזכות נולדת לאדם רק לאחר כמה חודשים. את זה אני יכול בהחלט לקבל. אבל כיוון שהזכות הזאת נולדת, אני חושב שהפיצויים שהוא צריך לקבל צריכים להיות הרבה יותר מלאים. אני חושב שלא נפצה אותו כהלכה אם ננהג לפי הכתוב האומר, שהוא יקבל לא יותר מאשר עבור 12 חודשים שקדמו ליום התשלום. אני גם לא חושב שפסקה (2) של אותו סעיף מספקת. צריך יהיה לדאוג לכך, שכאשר יש פיגור בתשלום מצד המוסדות המוסמכים, אזי אוצר המדינה ישלם לו את הפיצוי המלא. וכאשר מדובר על האיזון בין ההיבטים הסוציאליים להיבטים הפיסקליים, אני מבין שעצם קביעת

הסכום של אותו מענק או קצבה היא כבר פשרה או הסדר בהתחשבות בהיבטים הסוציאליים ובהיבטים הפיסקליים. שהרי אין נותנים לו את מלוא צרכיו, אלא מתחשבים גם בצורכי המשק. אבל כאשר משלמים בפגיגור, ראוי אותו אדם שישלמו לו את מלוא הנזק שנגרם לו כתוצאה מהפגיגור. לכן אני חושב שיש לתקן ולהרחיב את סעיף 2 של החוק.

אדוני סגן השר, אני רוצה להעלות דבר שאני מקווה שתביאו אותו בחשבון כאשר החוק הזה יידון בוועדה שאליה הוא יועבר. בסעיף 7 כתוב: "החלטת הרשות המוסמכת לפי חוק זה כמות, לעניין ערעור, כהחלטה שניתנה לפי חוק שבתוספת". אני חייב לציין, שכאשר אזרח קורא את הדברים האלה קשה לו להבין מהי הזכות שלו לערער, כמה זמן יש לו זכות לערער, ובאיזו צורה הוא צריך לערער, מפני שמפנים אותו למערכת של חוקים שאפילו אינה מסונפת במלואה לחוק הזה, אלא רק לאיזה קטלוג. אני חושב שבכל זאת צריך האדם לדעת תוך כמה זמן הוא רשאי או זכאי לערער. הייתי גם קובע שהזמן לערער והתנאים לערעור יהיו התנאים הטובים ביותר שאדם - - -

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני מבקש לפחות שתדברו כל אחד עם זה שיושב לידו באותה שורה, ולא תסתובבו ותדברו. הדבר הזה אינו ניתן. אתם פשוט אינכם שומעים את הדברים הנבונים והטובים שאומר חבר הכנסת וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

אני מודה לאדוני היושב-ראש על המחמאה, אבל אני כבר רגיל לזה. אני מקווה שלפחות סגן השר מאזין לדברים. הרי בסופו של דבר אני תומך בחוק ואצביע בעדו, כי אני חושב שהוא צעד טוב בכיוון הנכון. אני רק מפנה את תשומת הלב של סגן השר, שאם אתה רוצה להיטיב עם אלה שהחוק רוצה להיטיב עמם, צריך להתחשב מצד אחד בחישוב הקצבה, ומצד שני לחשוב על הדרך שבה הוא יוכל להשיג על הרשות המוסמכת, שלא יערימו עליו קשיים בכל מיני בתי-דין או עררים, אלא ימצאו דרך נוחה להגשת הערעור. זה מתייחס לסעיף 7. אני מציע שבסעיף 7 הוועדה תחפש מנגנון אחיד לכל החוקים, איך אפשר לערער בצורה שתקל במידת האפשר על האזרח.

בכפוף לזה אני תומך בהצעת חוק זו שהיא, כאמור, התקדמות רצינית. היא אומנם באה באיחור, אבל מוטב מאוחר מאשר לעולם לא. אני רק מקווה שהאפשרות שהזכיר היושב-ראש, להופיע בוועדה ולטעון את הדברים האלה, תינתן לכל החברים.

היו"ר מ' שחל:

אני רק נתתי עצה. אינני יודע אם יקבלו אותה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

אם נתת את העצה הזאת לחבר הכנסת משל, אתה נותן אותה גם לי.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לתשובה לסגן שר האוצר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לכל חברי הכנסת שלקחו חלק בדיון, כי רוב הדברים שנשמעו היו דברי טעם. רשמתי את ההערות. ואני מבין שוועדת הכספים, במידה שהצעת החוק תועבר אליה - וחברים הביעו תמיכה בכך, אם בהימנעות ואם בתמיכה כללית - תדון בדברים ותשתדל לטפל בהם. אבל צריך לזכור שמדובר במגבלה תקציבית רצינית. גם התיקון הזה, לפי הערכה ראשונית, עולה כ-100 מיליון שקלים. אלה דברים שלא נעשו במשך שנים, ואי-אפשר לתקן אותם במהירות. נשתדל שזה יהיה נדבך ראשון, ונטפל בקהילה הזאת, שהמצוקה שלה ברורה לכולנו.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לסגן שר האוצר. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה אחת, להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים - רוב

נגד - מיעוט

נמנעים - מיעוט

ההצעה להעביר את הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב-1982, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, ברוב קולות הוחלט להעביר את הצעת חוק הקצבאות (פיצוי בעד איחור בתשלום), התשמ"ב-1982, לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' שחל:

הודעה לממלאת-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת, חברת הכנסת שרה זורון.

שרה זורון (בשם ועדת הכנסת):

הריני מתכבדת למסור לכנסת את ההודעות דלהלן:

1. הכנסת, בישיבתה מיום י"ד בתמוז התשמ"ב, 5 ביולי 1982, החליטה להעביר את הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 11) (תיקון מס' 2), התשמ"ב-1982, לוועדה משותפת של ועדת החינוך והתרבות וועדת העבודה והרווחה. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה כי הוועדה הנ"ל תהיה מורכבת מעשרה חברים, חמישה מכל ועדה. יושב-ראש הוועדה יהיה חבר ועדת העבודה.

2. הכנסת, בישיבתה מיום י"ד בתמוז התשמ"ב, 6 ביולי 1982, החליטה בהתאם לסעיף 117 לתקנון להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בהצעת חוק הגליל, התשמ"ב-1982, של חבר הכנסת אהרן נחמיאס. ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה להעביר את הדיון בהצעת החוק הנ"ל לוועדת הכספים.

היו"ר מ' שחל:

אני מודה לממלאת-מקום יושב-ראש ועדת הכנסת. הכנסת רשמה לפנייה את ההודעות.

ה. הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס` 4) (תיקון),
התשמ"ב-1982*
(קריאה ראשונה)

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ` שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור
(תיקון מס` 4) (תיקון), התשמ"ב-1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא חבר הכנסת
אברהם מלמד.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה את הצעת החוק
לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס` 4) (תיקון), התשמ"ב-1982. מגמתו של
החוק היא לתקן לקונה בחוק. כשחוקקו את תיקון מס` 4 לא שמו לב לכך שנשארו 11
חודשים לא מכוסים על-ידי תיקון זה. ההצעה שלי היא, שיינתן תוקף למפרע מיום 31
במרס 1980 לתיקון האמור.

התיקון הזה עבר קריאה טרומית לפני כחודש וחצי, ולאחר שהוא עבר פה אחד
בוועדת הכספים אני מביא אותו לקריאה ראשונה. אני מבקש להעביר את הצעת החוק
לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר מ` שחל:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם מלמד. חברי הכנסת, לא נרשמו משתתפים לדיון, ואני
מעמיד את הצעת החוק להצבעה. יש רק הצעה אחת, להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים
להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון דיני הרכישה לצורכי ציבור (תיקון מס` 4)
(תיקון), התשמ"ב-1982, לוועדת הכספים נתקבלה.

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' שחל:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3), התשמ"ב-1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר ח' קופמן:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לקריאה ראשונה את הצעת חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3). בחוקים הנוגעים למלוות החובה השונים - מלוות חיסכון, מלוות ביטחון, מלוות מלחמה ומימון רכוש וכו' - נקבעו מועדי הפירעון של קרן המלווה והריבית, ובתקנות שהותקנו לפיהן נקבע: "מהמועד שנקבע לפדיונו ואילך לא ישא המלווה ריבית ולא יובאו בחשבון הפרשי הצמדה".

במרוצת הזמן התברר, כי לעתים מגיעה תעודת המלווה לידי הזכאי לה רק לאחר המועד שנקבע לפירעונה. הסיבות לכך הן שונות, והן נובעות לעתים מפעולות הגופים המטפלים במלוות ולעתים הן קשורות בזכאי עצמו, למשל שיבושים בפרטים הנמסרים על-ידי המעביד, שיבושים בהעברת פרטים למינהל מלוות המדינה או שינויי כתובת שלא נמסרה עליהם הודעה. לעתים מקבל הזכאי הודעה מן הדואר על התעודות אך אינו בא לקבלן, וגם כאשר מגיעות התעודות לתעודתן יש שאין דואגים לפדותן במועד.

בדיקת הסיבות לאי-פדיון תעודות היא מסובכת ביותר, וברוב המקרים יהיה קושי להגיע למסקנה חד-משמעית בעניין זה. על כל פנים, תהליך הבדיקה כרוך בהוצאה כספית ניכרת. מסיבה זו הוחק בנובמבר 1977 חוק המלוות (הוראות שונות), התשל"ח-1977, הקובע, בין השאר, כי בכל מקרה שבו לא נפרע מלווה תוך שישה חודשים מן המועד שנקבע לפירעונו, מכל סיבה שהיא, תשולם ריבית על התקופה שמיום הפירעון. שיעור הריבית ייקבע בתקנות.

בתקנות הראשונות שהותקנו מכוח החוק, ואשר תחילתן נקבעה ל-1 באפריל 1978, נקבע שיעור ריבית של 22% לשנה. מאז הועלה שיעור הריבית פעמים מספר, ובתיקון האחרון מיולי 1981 הועמד שיעור הריבית על 102% לשנה.

כאמור, אין החוק מבחין מהי הסיבה לאי-פדיון התעודות. ומובן שהקושי בעניין זה, לפחות ככל שהוא נוגע לאלה אשר פדו את התעודות באיחור שלא באשמתם, ואשר כאמור אינם ניתנים לזיהוי, הולך וגובר ככל שגזל הפער בין שיעור הריבית הקבוע בתקנות לבין שיעור הריבית המקובלת במשק, מה גם שהריבית חייבת במס הכנסה.

הצעת התיקון אשר התגבשה ומוצאת ביטוי בהצעת החוק המוגשת לכם תאפשר לשר האוצר לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כי על מלווה שלא נפרע במועד ישולמו הפרשי הצמדה. הפרשי הצמדה אלה יהיו פטורים ממס הכנסה לגבי אותם אנשים הפטורים ממס על הפרשי הצמדה המשתלמים על מלווה מועדף.

כן מוצע לקצר את התקופה המזכה בפיצוי באופן שהזכאות לפיצוי תקום כבר לאחר שלושה חודשי איחור בפירעון המלווה ולא אחרי שישה חודשים כמו עד כה.

תיקון חשוב נוסף נוגע לפירעון מוקדם של מלוות. סעיפים 3 ו-3א) לחוק המלוות (הוראות שונות) מאפשרים פירעון מוקדם לבעל תעודת מלווה מלחמה מרצון או מלווה חובה, שהוא נכה בדרגת נכות 40% או יותר הנתון במצוקה כלכלית. בהצעת החוק הנוכחית מוצע לאפשר פירעון מוקדם גם כאשר בעל התעודה אינו הנכה אלא בן-זוגו או הורהו של נכה שנתקיימו לגביו התנאים האמורים.

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר מ' שחל:

תודה לסגן שר האוצר. חברי הכנסת, לא נרשמו נואמים לדיון בחוק הזה, ואנו עוברים להצבעה. לפנינו הצעה אחת: להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים. אני מעמיד הצעה זו להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את חוק המלוות (הוראות שונות) (תיקון מס' 3),
התשמ"ב-1982, לוועדת הכספים נתקבלה.

ז. הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5), התשמ"ב-1982*
(קריאה ראשונה)

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' שחל:

אנחנו עוברים לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5),
התשמ"ב-1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא שר המשפטים.

שר המשפטים מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חוזר ומביא בפני הכנסת הצעת חוק זו,
שנדונה בכנסת ביום 4 בנובמבר 1981 והוחזרה לממשלה.

לצערי, לא דייקו כמה מחברי הכנסת, שהשתתפו בדיון הקודם על הצעה זו, בהיבטים
המשפטיים שלה, ואני רואה חובה לעצמי להעמיד עתה את הדברים על דיוקם.

כפי שצינתי בדברי הפתיחה ביום 4 בנובמבר 1981, חוק הפיצויים לנפגעי תאונות
דרכים, התשל"ה-1975, שביטל את שיטת הפיצויים לפי מידת האשם ואת שאלת ההוכחה על
רשלנות תורמת וקבע תשלומים תכופים לנפגעים, מהווה הישג חברתי גדול ויש להתברך
בו. אולם, באחרונה התפתחה נטייה להרחבת תחולת החוק מעל ומעבר לכוונה המקורית
כפי שבוטאה במפורש בשם החוק, המעיד על הסיכון התעבורתי דווקא, וכן בדברי ההסבר
להצעת החוק ובדיונים המפורטים עליה בכנסת. אם תשתרש הרחבה זו, היא עלולה לסכן
את עצם קיומו של ההישג שהושג בחקיקת החוק. הצעת החוק המובאת בפניכם באה אפוא
למנוע הרחבת-יתר של החוק על נפגעים שנפגעו מ"רכב" שאינו משמש ככלי תחבורה יבשתי
או על נפגעים שנפגעו בתאונה שאינה "תאונת דרכים" כמשמעותה המקובלת בציבור, וזאת
כדי שלא להטיל על ציבור הנוהגים עול שלא יוכלו לעמוד בו, עול של פיצוי ושיקום
נפגעים שנפגעו תוך שימוש ברכבם לצרכים שאינם תחבורתיים, צרכים שמטרתם זרה לאופיו
ולתכונותיו של הרכב או תוך שימוש בכלים שאינם כלי רכב למעשה. אין זה רצוי כלל
ועיקר כי בעלי רכב מנועי יישאו, במסגרת תשלומי הפרמיה, בנטל הכספי של סיכון שהוא
במהותו לא סיכון תעבורתי, אלא סיכון תעשייתי או חקלאי או כל סיכון אחר.

אדגים דברי באירוע, שנתפרסם לאחר אישור הצעת החוק האמורה על-ידי ועדת השרים
לחקיקה, בפסק-דינו של בית-המשפט העליון בערעור אזרחי 326/80. ומעשה שהיה כך היה:
אזרח פלוני העמיד טרקטור שבבעלותו בשדה על שפת נחל. באמצעות צינור ובתחכום רב,
חיבר את צירו האחורי של הטרקטור למשאבה, הפעיל את מנוע הטרקטור והניע את המשאבה,
שאמורה היתה לשאוב מים מהנחל ולהשקות חלקת ירקות. אזרחית אלמונית הגיעה לקרבת
המשאבה המאולתרת ושערותיה נתפסו במצמד שהיה מחובר לצינור ולא היה מוגן, ועקב כך
נגרמו לה נזקי גוף. בית-המשפט העליון קבע, כי השימוש האמור מהווה שימוש ברכב
מנועי כמשמעותו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, ומכיוון שכך נקבע, כי הנפגעת
ניזוקה נזקי גוף בתאונת דרכים והיא זכאית לפיצויים על-פי החוק.

אדוני היושב-ראש, יכול אני להבטיחכם, שלא לאירוע כזה נתכוון המחוקק בקובעו
בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים פיצויים למי שניזוק נזקי גוף בתאונת דרכים;
גם לא לתאונות הנובעות מאותן מכוניות שעשועים בלונה-פרק, עגלות נכים, מדרגות
נעות, מעליות ואף לא לכלים ימיים או מטוסים. לכל אלה יש פתרון במסגרת חוק
הנזיקין או במסגרות משפטיות אחרות. הצעת החוק באה אפוא לקבוע, כי בהגדרת תאונת
דרכים הכוונה היא לתאונה הנובעת עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה, בין בנסיעת
הרכב ובין בעמידתו.

וכאן אני מגיע לטעות שנתפסו לה כמה חברי כנסת שהשתתפו בדיון. בהצעת החוק
שנדונה באותו יום נקבע, כי בהגדרת "תאונת דרכים" אחרי "עקב שימוש ברכב מנועי"
יבוא "למטרות תחבורה". משום מה סברו אותם חברי הכנסת, כי בכך בוטל הסיפא להגדרה
- "בין בנסיעת הרכב ובין בעמידתו" - ולא היא. לשם מניעת טעות כזו, בדיון היום
מופיעה בהצעת החוק שבפניכם ההגדרה במלואה.

בנוסף על הבהרת כוונתו המקורית של המחוקק בהגדרת תאונת דרכים, מוצע להבהיר כי נגדרים אינם כלי רכב בפני עצמם אלא הם הופכים לחלק מכלי הרכב כאשר הם מחוברים לרכב.

ובהזדמנות זו של תיקון הגדרת רכב **יושטט הריבוי** של "אופנוע עם רכב צדי, תלת-אופנוע, אופניים ותלת-אופנוע עם **מנוע עזר**", המופיע בהגדרה הנוכחית של רכב, וזאת לאחר שריבוי זה אינו נחוץ נוכח ההגדרה הרחבה המוצעת ל"רכב".

חברי הכנסת, אני מציע להעביר את הצעת החוק לטיפול של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר מ' שחל:

אדוני שר המשפטים, אם תרשה לי לשאול שאלה, אומנם לא לפי הנוהג, אבל מאחר שאני יושב-ראש לא אוכל לדבר.

שר המשפטים מ' נסים:

בבקשה.

היו"ר מ' שחל:

האם כלי נגרר או נתמך על-ידי רכב, כאשר הוא איננו מחובר לכלי הרכב, משלמים עליו ביטוח או לא? כאשר רכב יש לו חיבור לגרור אחריו כלי אחר הנע על גלגלים, הדין והנוהג מחייבים, שבעל הרכב הזה משלם לחברת הביטוח, ועל כן אם מישהו נפגע מרכב תקני כזה, גם כשהוא לא בתנועה, לדעתי מן הדין להשאיר את חברת הביטוח כאחראית על הנזק. אני אומר את זה, כי פקודת הנזיקין איננה קלה ופשוטה בהוכחת נזק

שר המשפטים מ' נסים:

אנחנו יכולים לבדוק את הנושא הזה בוועדת החוקה, חוק ומשפט על כל צדדיו. מכל מקום, העקרונות שמובאים כאן בהצעת החוק הקצרה באים כדי למנוע שיבוש או סיכון של חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, משום שאם ההרחבה, כפי שהיא כיום, מופעלת על-ידי הפרשנות המובנת מאליה של בתי-המשפט, קיים סיכון שלא יהיה אפשר לעמוד בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, סיכון שהיום הוא אינו גדול אך מאוחר יותר הוא יהיה גדול יותר. לכן, טוב להעביר את הצעת החוק הזו, וכל נושא שטעון בירור יבורר בוועדה ובהקשבה רבה.

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, הדיון בהצעת החוק הוא דיון אישי. נרשמו כמה חברי כנסת במסגרת זמן של עשר דקות. רשות הדיבור לראשון הזוברים, חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו - לחבר הכנסת תופיק טובי.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אבקש להעיר הערות אחדות בקיצור נמרץ. אני מתאר לעצמי שהחוק יגיע לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ושם תהיה לי ולחברי ההזדמנות לברר אותו באופן יסודי.

יש לי רתיעה - והייתי שמח אילו הקל עלי שר המשפטים בעניין זה - מצמצום נטייה ראשונית, שהיתה נטייה רחבת-לב בחוק הזה, כתוצאה מלחץ של אינטרסנטים. לדעתי, הנטייה לצמצם כאן אינה במקומה.

אני מתאר לעצמי, שהמקרים שבהם הפרשנות שתינתן ל"כלי רכב" לפי הסטריאוטיפ ששר המשפטים תיאר אותו, יהיו מאוד חריגים, מאוד יוצאים דופן, כגון מכונית

שעשועים וכדומה, עד כי הייתי מוכן ליטול על עצמי את הסיכון שיהיו כלולים בתוך החוק, והעיקר שלא נצמצם אותו.

אני רוצה לתת דוגמה אפשרית נוספת: קרוון שבו נוסעת משפחה. זה סוג קיט, שהולך ונעשה נפוץ בישראל. אגב, לפעמים אין הוא סימן וביטוי מובהק לבורגנות. אנחנו חייבים להגן על כל האזרחים, גם על הבורגנים. אולם יש משפחות גדולות, שאין להן אפשרות לטייל בחוץ-לארץ, והן מפצות את עצמן על-ידי רכישת קרוון ויוצאות לכינרת או למקום אחר. הכלי הזה בעת מנוחה או חנייה הופך למלון אורחים. אני חושש, שעל-פי ההגדרה המצמצמת הוא יוצא מכלל האחריות של החוק הזה. יש פה שילוב של תחבורה ושל קיט. בשעה שהכלי הזה קשור לרכב נע בדרכים הוא תחבורה; בשעות אחרות הוא מלון, תחליף למלון. לא הייתי רוצה להוציא אותו מכלל מסגרת החוק הזה.

שר המשפטים מ' נסים:

איזו תאונה יכולה להיגרם כשהוא חונה?

שבח וייס (המערך):

בדיוק כמו לרכב חונה, לרבות במגרש החנייה או בחניון. אלה מקרים מאוד נדירים. אגב, מאותו נימוק שאתה מעיר את הערתך, אני יכול לבוא ולומר: אם כך, מה הסכנה? שבאחד מתוך אלף או אלפיים או רבבה של מקרים אכן יהיה צורך לפצות אנשים שנפגעו, ובנסיבות מאוד מיוחדות ומוזרות? אני מצביע פה על נטייה. אני אומר מראש שלא אתנגד לחוק. נברר אותו בוועדה.

בעניין אחר רציתי לשאול את שר המשפטים והוא יענה לי מהמקום או אחר-כך, לי זה לא משנה. כאן כתוב כך: "תאונת דרכים - מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף". מדוע רק נזק גוף? מדוע לא נזק? לא מעטים המקרים שכתוצאה מתאונת דרכים האדם ניזוק נזק נפשי קשה מאוד. אגב, בכל נזק גוף יש גם נזקי נפש.

יאיר צבן (המערך):

לפעמים גם להיפך.

שבח וייס (המערך):

בסדר. אבל יכול להיות מקרה, שבו יש הלם או נזק שאינו נופל לתוך ההגדרה של "נזק גוף". ייתכן מאוד, שמתוך חוסר הניסיון שלי בתחום המשפטי הפרקטי, איני יודע את התשובה על כך. אודה לשר המשפטים אם הוא יבהיר לי את העניין.

יאיר צבן (המערך):

אולי "נזק בריאותי"?

שבח וייס (המערך):

נזק. אני מוכן גם לקבל "נזק בריאותי". על כל פנים, אני בעל ניסיון בנושא תאונות דרכים. היתה לי אפשרות לשהות חודשים רבים במחיצתם של נפגעי תאונות דרכים, ואני יודע שחלק מהם נפגע פגיעה נפשית קשה מאוד בתאונה או פגיעה נלווית לפגעי הגוף. תודה רבה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק טובי - איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת צ'רלי ביטון - איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, ואחריו - לחבר הכנסת משה שחל.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, להצעת חוק זו כבר היה גורל לא נעים במליאה כאשר היא הועלתה על-ידי שר המשפטים.

שבח וייס (המערך):

היתה לה תאונת דרכים.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

כן, כמו שאומרים: היא עלתה על הבנקט והיתה לה תאונת דרכים.

אני חושב, שאילו העמידו היום את הצעת החוק להצבעה, היה יכול להיות לה אותו גורל, והתוצאה היתה אותה תוצאה.

שר המשפטים מ' נסים:

לא, היינו מגייסים.

מרדכי וירשובסקי (שינוי-מפלגת המרכז):

יכול להיות. אדוני שר המשפטים, היית יכול אולי לגייס קולות, אבל ספק אם היית יכול לגייס יותר נימוקים.

אני עדיין בדעה, שהחוק הזה אינו משפר את המצב אלא מרע אותו. הוא מצמצם הלכה שהונהגה לפני כמה שנים. אבל, לא אתנגד שהחוק יעבור לוועדה ושם נקיים באמת דיון מעמיק, שנבצר מאתנו לקיים אותו במליאה. אני מקווה שיושב-ראש הוועדה, כמנהגו, יאפשר להזמין נציגים משפטיים, עורכי-דין, כדי שנוכל ללבן את הבעיה בצורה יסודית ביותר ונוכל גם לקבל הסבר מדוע רוצים לצמצם הנחיה חוקית, שלפני שנים מספר הרחבנו אותה בספר החוקים.

אולם, אדוני שר המשפטים, תהיה ככל שתהיה התוצאה של העבודה בוועדת החוקה, חוק ומשפט, צריך שיהיה ברור שינהגו בכל התביעות התלויות ועומדות היום בפני בתי-המשפט לפי החוק הקיים ברגע זה. אנחנו לא נוכל לשלול זכויות, גם אם נצמצם את החוק בבוא העת, של אנשים המתדיינים כיום. אני חושב שדבר זה צריך יהיה להבטיח בחוק, כאשר הוא יתקבל ובצורה שהוא יתקבל, ולהגיד שהוא אינו חל על משפטים התלויים ועומדים.

לעצם העניין, חלק מההשגות העלה חבר הכנסת שבח וייס, ואני הייתי יכול להוסיף כהנה וכהנה. בדברי ההסבר עצמם מופיעה ההוכחה שיש כוונה לבטל את החידוש ולצמצם את ההלכה החדשה המרחיבה. למעשה אנו לוקחים דבר שחשבנו אותו לטוב ולנכון מבחינת ההקלה על ההתדיינות בבתי-המשפט, ההקלה על אנשים שניזוקו בתאונות דרכים, החשת הטיפול; ובמקום להרחיב את היריעה, אנו מצמצמים אותה.

אבל, מכיוון שסיכמנו שנלבן זאת בוועדת החוקה, חוק ומשפט, אני לא אפרט כאן וגם לא אתנגד להעברת החוק לוועדה, בכפוף לכך שאשמע מהשר שחוק הזה, כשיתקבל, לא יפגע בתביעות תלויות ועומדות. תודה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לאחרון הנואמים בדיון זה - חבר הכנסת משה שחל.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני הייתי בדעה שאין מקום להעביר את החוק לוועדה, ועתה נשארתי בדעתי ואף התחזקתי בה.

אני רוצה לומר לשר המשפטים, כי אני הפכתי והפכתי בניסוח וגם בבעיה עצמה, שהוא עורר כאן, ואפילו הבאתי בחשבון את מצבן של חברות הביטוח. אולם, אני מצטער לומר, שאינני מוצא סיבה או הצדקה לשנות את המצב הקיים.

הבטיס והיסוד של חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים בא, למעשה, למנוע סבל מיותר מאדם שנפגע. ההנחה היתה שבנושא זה, שבו יש כלי מנועי העלול לגרום נזק לאדם, אין האדם צריך לעמוד, בעיקר בתקופה הקשה שלו כשהוא נפגע והוא נכה, בסבל כה רב, כאשר מולו עומדים אינטרסים חזקים המיוצגים על-ידי חברות חזקות, שלעתים מתעללים בו, לפעמים מביאים אותו לידי כך שיותר ויגיע לכלל פשרה בגלל מצבו הכספי והנזק שנגרם לו.

אילו היתה לנו היכולת לבטח אדם ביטוח מלא לכל נזק שייגרם לו, בין שהוא נפגע בתאונת דרכים, בין שהוא נפגע בתאונה אחרת, ובין שמדובר בעקרת-בית - זה היה הדבר האידיאלי, ולדעתי השאיפה צריכה להיות בכיוון זה. מדוע צריך לצמצם? מדוע דווקא כלי נגרר, אם הוא גרם לתאונה - - -

שר המשפטים מ' נסים:

אנחנו לא מצמצמים.

משה שחל (המערך):

אנחנו בהחלט מצמצמים. אדוני שר המשפטים, עם כל הכבוד, אדוני מכהן כבר תקופה די ממושכת כשר המשפטים והוא שכח, כנראה, מה קורה בבתי-המשפט, מה הבעיות, כמה זמן עובר עד שמגיעים לדון בתביעה. המצב הוא כזה שתיק נזיקין - זה תלוי במקום שבו מוגשת התביעה - מגיע לדיון לקדם-משפט, בחיפה למשל, במקרה הטוב אחרי שנתיים.

שר המשפטים מ' נסים:

אחרי שנתיים?

משה שחל (המערך):

כן, כך זה, לצערי הרב. לאחרונה, אדוני שר המשפטים, אף שבעבר בית-המשפט בחיפה היה אחד מבתי-המשפט המהירים, הוא הפך להיות לבית-משפט עם תיקים רבים הממתנים בתור. לא אדבר על תל-אביב. אפתיע ואומר שדווקא בתל-אביב המצב לאחרונה טוב יותר, ויש הקלה מסוימת, אבל בית-המשפט בבאר-שבע, שהיה ידוע כבית-משפט מהיר וחיפשו דרך להגיע אליו, סתום בתיקים.

מדוע צריך אני לתת לאדם זה, שנפגע וזקוק לטיפול ולפיצוי, להמתין תקופה ארוכה? לכן, לדעתי, צריך להחזיר את הצעת החוק לממשלה. איני רואה כל הצדקה לקבל הצעת חוק זו, לא בגלל מצבן של חברות הביטוח ולא בגלל הבעיה שאינה כה חמורה. אני מציע להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

תודה לחבר הכנסת משה שחל. אני שואל את כבוד שר המשפטים אם הוא רוצה להשיב.

שר המשפטים מ' נסים:

לא, איני משיב. אני מציע להעמיד את הצעת החוק להצבעה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

חברי הכנסת, לפנינו הצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט
והצעה להחזיר אותו לממשלה. נעבור להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעה להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט - רוב
נגד - מיעוט

ההצעה להעביר את הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון מס' 5),
התשמ"ב-1982, לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

ברוב קולות הוחלט להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ח. הצעת חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב-1982*
(קריאה ראשונה)

הישיבה המאה-ותשע של הכנסת העשירית
יום שלישי, כ"ב בתמוז התשמ"ב (13 ביולי 1982)
ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

היו"ר מ' כהן-אביזב:

חברי הכנסת, אנו ניגשים לסעיף הבא: חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב-1982, בקריאה ראשונה. את החוק יביא סגן שר החקלאות.

סגן שר החקלאות פ' גרופר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא את חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב-1982.

"תיקון סעיף 1: בסעיף 1 לחוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956, בסופו יבוא: "חומר כימי" - לרבות מיקרואורגניזמים".

חוק הגנת הצומח, התשט"ז-1956, מסדיר על-ידי תקנות את נושא המכירה והשיווק של תכשירים כימיים שנועדו לביעור נגעים בצומח. כמו כן, מוסדר על-ידי תקנות גם נושא רישום התכשירים ומתן תעודות רישום.

החוק המקורי העניק לשר החקלאות פיקוח על שיווק התכשירים הכימיים. השר רשאי להסדיר, לאסור או להגביל את השימוש בחומרים כימיים במקום שימצא שקיימת סכנה לבני אדם, לבעלי חיים ולצמחים.

בשנים האחרונות השתמשו למטרות הדברה, נוסף על תכשירים כימיים, בתכשירים שמקורם בחיידקים, בנגיפים ובפטטריות. נוסף על כך, יש תכשירים אחרים של נגיפים ופטטריות במצב של ניסוי מתקדם והם מיועדים למטרות שונות של הגנת הצומח.

לאור התפתחות חדשה זו, מטרת החוק המוצע היא להרחיב את תחולת החוק גם על תכשירים מיקרואורגניזמיים.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה האמונה על החקלאות.

היו"ר מ' כהן-אביזב:

תודה לסגן שר החקלאות. חברי הכנסת, לחוק זה לא נרשמו חברי כנסת לדיון. ובכן, לפנינו הצעה אחת, להעביר את החוק לוועדת הכלכלה להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. מי בעד העברת החוק לוועדת הכלכלה?

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגנת הצומח (תיקון מס' 3), התשמ"ב-1982, לדיון בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר מ' כהן-אביזב:

פה-אחד הוחלט להעביר את החוק לוועדת הכלכלה.

יחזקאל זכאי (המערך):

אתה רואה, אדוני היושב-ראש, סגן שר החקלאות פסח גרופר מצליח להעביר הכול

פה-אחד.

היו"ר מ' כהן-אבידב:

מה לעשות, בחקלאות יש, כנראה, הסכמה כללית.

ובכן הוחלט להעביר את החוק לוועדת הכלכלה להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, הישיבה הבאה תתקיים, אם ירצה ה', מחר בשעה 11:00. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:35.

